

Az ÁNTSZ átszervezésének hatása az egészségfejlesztés területi munkájára

Állami funkciók

Az állami funkciók kiterjedtsége

Minimalista funkciók

védelem, törvényes
rend, tulajdonjog
biztosítása
makrogazdaság
irányítása
közegészségügy
szegénység elleni
programok

Közbülső funkciók

oktatás,
környezetvédelem,
versenytörvények
biztosítás, pénzügyi
szabályozás
társadalombiztosítás

Aktivista funkciók

piacszabályozás,
piaci ösztönző csomagok,
iparpolitika,
vagyon újraelosztása

Az állam szerepe

Az állam szerepének, felelősségének újragondolása az állam – állampolgár viszony áttekintése, egyre erőteljesebb igény.

Intézményi képesség a fejlődés kritikus tényezője

Az ÁNTSZ szerepe

Küldetés:

Elkötelezettség a jogszabályokban leírt feladatok maradéktalan végrehajtására és értéket adni a pénzért.

De ideje kiegészíteni:

Pénzt az értékért!

Az ÁNTSZ szerepe

Változások a feladatellátásban:

A hatályérvényesítő (hatósági) szerepekörben:

- engedélyező helyett felügyelet (un. pre-market control helyett in-market control)
- Kockázatarányos, kockázatbecslésre alapozott kockázatmenedzsment
- Szolgáltatás fejlesztés (ügyfélszolgálatok, e-közigazgatás, tudásmenedzsment, új módszerek alkalmazása pl. egészség-hatás elemzés, értékelés)
- A lakosság biztonságának növelése: Prioritás az egészség-biztonságnak (un. health security és safety: bioterrorizmus elleni védelem, járványügyi, közegészségügyi biztonság, páciensek biztonsága)⁵

Az ÁNTSZ szerepe

Változások a feladatellátásban:

A 2007. évtől az **egészségfejlesztési** kihívásai:

- az ÁNTSZ feladatainak és struktúrájának átalakulásából származó követelmények,
- a Nemzeti Népegészségügyi Programból adódó feladatok végrehajtása,
- NFT2 biztosította fejlesztési lehetőségek
- az induló új EU Népegészségügyi Program (2007-2013), valamint az

együttesen adják a közeljövő egészségfejlesztési pilléreit.

Az ÁNTSZ szerepe

Változások a feladatellátásban:

A 2007. évtől az **egészségfejlesztési** kihívásai:

Az ÁNTSZ kulcsfontosságú szerepe:

- a rendelkezésre álló erőforrások (tudás, információ, módszertan),
- a kistérségi szintekig kiépített szervezet nyújtotta előnyök, lehetőségek

Feltétel: elkerülhetetlen az ÁNTSZ egészségfejlesztési/egészségmegőrzési szakterületének újratervezése és szervezése a feladatok-struktúra-források dimenzióiban.

Az ÁNTSZ egészségfejlesztési/egészségmegőrzési szakterületének újratervezése és szervezése

Hatékonyság növelése, a haszon (impact) maximalizálása

a szükséges (minimális) és mérhető követelmények meghatározása, egyszerű de minél szélesebb körű mérőrendszer: a Szolgálat számára egységes, mérhető **egészségfejlesztési teljesítmény** (outcome) standardok.

Tudományos bizonyítékokra alapozott tevékenység (EBPH)

Szemponatok: az Európai Unió tagsággal kapcsolatos népegészségügyi elvárások, az országos, regionális és kistérségi szerveződési koncepció és gyakorlat, a bizonyítékokon alapuló egészségfejlesztés tudomány elméletének és gyakorlatának fejlődése, a minőség-irányítási és controlling rendszer megvalósítása és a Közigazgatási Szolgáltatások Korszerűsítési Programja.

Az ÁNTSZ egészségfejlesztési/egészségmegőrzési szakterületének újratervezése és szervezése

Az egészségfejlesztés nem ÁNTSZ belügy: különösen regionálisan a **hálózatosság (network)** irányába kell a rendszert fejleszteni oly módon, hogy a fejlődés motorja, az egészségfejlesztés koordinátora, szervezője az ÁNTSZ legyen:

- képes legyen a regionális/kistérségi fejlesztéseket tudással, adattal/információval, módszertannal támogatni
- jól megtervezett/szervezett munkamegosztás alapján és tudásmenedzselés (transzfer) útján
- Eredménye az a regionális szintű/kistérségi egészségfejlesztési hálózat, amely hozzáadott értékeket képez, kihasználva azt a szinergiát amit valamennyi érdekelt fél saját erősségének, motiváltságának „tőkésítése” jelent.

Az ÁNTSZ szerepe, kistérségi feladatok (egy példa)

A kistérség, település életét érintő minden döntésnek van közvetlen vagy közvetett egészséghatása.

Az önkormányzatok lehetősége a **helyi egészségterv** elkészítése: az egészséget, mint kiemelt szempontot megjeleníti a településfejlesztési tervben. Legalkalmasabb eszköze annak, hogy az önkormányzatok a rendelkezésükre álló eszközöket és forrásokat az egészség érdekében mozgósítsák, forrásokat szerezzenek, képesek legyenek a nemzeti programok helyi integrálására.

A települési egészségterv egy komplex programtervezet, amely a település lakossága életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgálja, magában foglalva a kiinduló helyzet felmérését (állapotleírás-egészségkép), ennek alapján cselekvési terv kidolgozását és az egészségterv kommunikálásának fázisát.

Az ÁNTSZ szerepe, kistérségi feladatok (egy példa)

Népegészségügy: Kistérségi szükségletek

Jellemzően nincsenek egészség tervek,

1. nem tudják feltárni és elemezni a szükségleteket,
2. nem tudják azonosítani a szükséges információt, ha igen, nem tudják hol szerezhetik azt be, hogyan használják azt fel, azaz nincsenek a megfelelő, elsősorban módszertani ismeretek birtokában és
3. kevés a forrásuk, valamint hiányos a forrás elnyerő képességük is.
4. Forrásvezérelt lehetőségek miatt nem átfogó népegészségügyi fejlesztést, csak annak bizonyos részeit priorizálják.
5. További probléma, hogy esetlegeseek azok a motiváló tényezők, melyek készítenék az egészségterv elkészítését, szemben a szociális illetve a környezetvédelmi területekkel.

Az ÁNTSZ szerepe, kistérségi feladatok

Ellátják az egyes kistérségekben rendelkezésre álló erőforrások koordinációját,

Szervezik a szakmai tevékenységek és együttműködések támogatását végző szakemberek hálózatának kialakítását

Részt vesznek a népegészségügyi képzési és módszertani fejlesztési programok biztosításában,
a helyi szintű monitorozás-értékelési munka feltételeinek megteremtésében.

A helyi egészségtervek, helyi egészségpolitikák kialakításának elősegítése a tevékenység fő célja.

Szorosan együttműködnek a létrehozandó Többcélú Kistérségi Községi Központokkal (az alapellátás, a járóbeteg-szakellátás, a központi alapellátási ügyelet, az otthoni szakellátás, a mobil egészségügyi szolgálat elemei, valamint a védőnői tevékenység összehangolásával, IT-fejlesztéssel) a szociális szolgáltatásokkal.

Az ÁNTSZ szerepe, helyi és regionális feladatok (egy példa)

Az egészségfejlesztés területén a regionális szint olyan funkciókkal rendelkezik, melyek megvalósítása az alacsonyabb (kistérségi/városi) szinteken nem költséghatékony, országos szinten pedig a technikai nehézségek, a koordináció nehezítettsége teszik alacsony hatásfokúvá, emellett lehetőséget biztosít a hálózati tevékenységnek (network).

Ezek a funkciók a következők:

- Egészségmonitorozási tevékenység;
- Egészség-kommunikáció;
- Egészséghatás-vizsgálatok;
- Egészségfejlesztési modellprogramok kidolgozása, megvalósítása és nyomon követése;
- Képzési, továbbképzési, módszertani-transzfer funkciók (forrás-központi funkciók)

Az ÁNTSZ szerepe, helyi és regionális feladatok (egy példa)

NFT2: „Egészséges társadalom komplex program”

Regionális egészségfejlesztési tudásközpontok kialakítása és fejlesztése

helyi és regionális szinten megbízható információkat szolgáltatson a lakosság számára a rendelkezésre álló egészségügyi és egészségfejlesztési szolgáltatásokról, egészséges termékek stb. hozzáférhetőségéről, az egészséget fenyegető helyi kockázatokról, hozzájáruljon a regionális és fontosabb helyi vagy kistérségeken átívelő hatású döntések egészségre gyakorolt hatásainak becsléséhez, vizsgálatához, és képes konkrét gyakorlati, szakmai támogatást nyújtani a területen tevékenykedő egészségfejlesztési szakemberek számára mindennapi munkájukban, szakmai fejlődésükben és új módszertanok meghonosításában

kistérségi szinten képes a különbözőségeket azonosítani az egészségi állapotban,

Az ÁNTSZ egészségfejlesztési/egészségmegőrzési szakterületének újratervezése és szervezése: struktúra, erőforrás

ELSŐ SZINT: AZ ÁNTSZ KISTÉRSÉGI INTÉZETEI

Célunk, hogy a kistérségekben olyan intézetek működjenek, melyek

- méretgazdaságosak (általában 100-200 ezer, illetve a nagyobb intézetek 200-350 ezer lakosságú területet lássanak el)
- magasan képzett munkaerő a leghatékonyabban legyen kihasználva.
- specializálódásra lehetőség (a magas szakképzettségű felügyelői kör specialistaként dolgozik, míg az automatikus, szabványosítható munkákat olcsóbb, alacsonyabb képzettségű munkaerővel (generalista) látható el)

Az ÁNTSZ szerepe, kistérségi feladatok

Nagy ellátási területű, (A) 100-200 ezer lakost ellátó kistérségi intézet személyi ellátottságára vonatkozó irányelv (minimum-maximum):

Min/max

1	/1	tisztifőorvos
2	/4	tisztiorvos (+50ezer lakosonként 1, maximálisan: 4 tisztiorvos)
8	/15	járványügyi-közegészségügyi felügyelő, egyéb diplomás (+15 ezer lakosonként 1 felügyelő)
1	/2	kémiai biztonsági felelős
1	/2	igazgatási munkatárs
1	/1	jogász vagy államigazgatási munkatárs
1	/1	vezető védőnő
1	/2	CSVSZ védőnő
1	/2	egészségfejlesztési munkatárs
1	/1	vezető ápolónő
1	/3	adminisztrátor
1	/1	gépkocsivezető
1	/2	ügyintéző
1	/3	fizikai dolgozó
22	/40	

Az ÁNTSZ szerepe, kistérségi feladatok

Nagy ellátási területű, (B) 200-350 ezer lakost ellátó kistérségi intézet személyi ellátottságára vonatkozó irányelv:

Min/max

1	/1	tisztifőorvos
4	/7	tisztiorvos (+50ezer lakosonként 1, maximálisan: 7 tisztiorvos)
15	/23	járványügyi-közegészségügyi felügyelő, egyéb diplomás (+15 ezer lakosonként 1 felügyelő)
1	/2	kémiai biztonsági felelős
1	/2	igazgatási munkatárs
1	/1	jogász vagy államigazgatási munkatárs
1	/1	vezető védőnő
1	/2	CSVSZ védőnő
1	/3	egészségfejlesztési munkatárs
1	/1	vezető ápolónő
1	/3	adminisztrátor
1	/2	gépkocsivezető
1	/2	ügyintéző
1	/3	fizikai dolgozó
31	/53	

EU Második Közösségi Egészség Program (2007-2013)

1. A lakosság egészségbiztonságának fejlesztése

1.1. A lakosság védelme az egészségi veszélyekkel szemben

1.2. A lakosság biztonságának növelése

2. Egészségfejlesztés/védelem

2.1. Az egészségesebb életmód előmozdítása és az egészségügyi különbségek áthidalása

2.2. Az egészségesebb életvitel támogatása, a súlyos betegségek és sérülések kialakulása esélyének csökkentése az egészségi determinánsok leküzdésével

3. Az egészséggel kapcsolatos információk és ismeretek létrehozása és terjesztése

3.1. Ismeretek és a helyes gyakorlat kölcsönös megismertetése

3.2. Egészségre vonatkozó információk összegyűjtése, elemzése és terjesztése